

ת"פ 31606/10/17 - מדינת ישראל נגד שושנה שנטרפלר, יוסף כהן, חיים אליעזר יעקב, חנוך הרשקוביץ, שלומי לחמי, יחזקאל קליינמן, יואב עוקבא

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 31606-10-17 מדינת ישראל נ' שנטרפלר ואח'
בקשה מס': 18

לפני כבוד השופט שאול אבינור	מדינת ישראל
המאשימה:	
נגד	
הנאשמים:	1. שושנה שנטרפלר 2. יוסף כהן 3. חיים אליעזר יעקב 4. חנוך הרשקוביץ 5. שלומי לחמי 6. יחזקאל קליינמן 7. יואב עוקבא

החלטה

1. לפני בקשה, מטעם ב"כ הנאשמים, להורות למאשימה לסרוק את מלוא "חומר החקירה" שבידיה ולהעמיד את החומר, במתכונת זו, לעיון ההגנה (להלן - הבקשה).

א. רקע כללי:

- נגד הנאשמים הוגש כתב אישום רחב היקף, שבו הם הואשמו בביצוע עבירות מס חמורות במסגרת אגודת השוחטים יפו-ת"א אגודה שיתופית בע"מ (בפירוק). במקביל לכתב אישום זה הוגש באותה הפרשה כתב אישום נוסף, נגד חמישה נאשמים נוספים ובהם האגודה עצמה (ת.פ. 31566-10-17 **מדינת ישראל נ' אסתרזון ואח'**; להלן - התיק המקביל).
- מדובר אפוא בפרשה מורכבת, בה הוגשו כתבי אישום נגד תריסר נאשמים. כפי שנטען לפניי, החקירה בפרשה בוצעה על-ידי מספר רשויות חקירה וחומר החקירה שנאסף הוא בהיקף עצום, המשתרע על 133 ארגזים. מכאן, שהתיק דנא הוא אחד מאותם תיקים רחבי היקף, "**על שלל הכינויים שניתנו להם בפסיקה, ובכללם 'תיקים מפלצתיים'... או 'תיקי דינוזאור'... או 'מגה תיקים'**" (ר' בש"פ 1956/12 **מדינת ישראל נ' פרדי אלגמיל** (07.08.2012), בפסקה כ"ג לפסק הדין; להלן - עניין אלגמיל).
- המאשימה סרקה חלק מחומר החקירה, שאותו היא מכנה "ליבת חומר החקירה", הכולל את

כלל הודעות הנאשמים ו"עדי המפתח" בתיק, והעמידה אותו במתכונת זו להעתיקה על-ידי ב"כ הנאשמים. עם זאת, המאשימה סירבה לבקשת ב"כ הנאשמים לסרוק את מלוא חומר החקירה שבתיק. מכאן הבקשה שלפניי.

5. להשלמת רקע הדברים לבקשה יש לציין עוד את שני אלה:

ראשית, נוכח היקפו העצום של חומר החקירה בפרשה זו, עלות סריקת החומר במלואו עולה כדי 120,000 ₪ (כולל מע"מ); וזאת על-פי הערכה שהוצגה לפניי מטעם המאשימה.

שנית, הסדרת סוגיית ייצוגם של הנאשמים התמשכה זמן לא מבוטל, כאשר כיום מרביתם מיוצגים מטעם הסניגוריה הציבורית.

ב. תמצית טיעוני הצדדים:

6. ב"כ נאשמת 1 הגישה טיעונים בכתב, שאליהם הצטרפו חבריה מההגנה תוך הוספת דברים במהלך הדיונים. בתמצית ייאמר, כי ההגנה מדגישה את היקפו העצום של חומר החקירה בתיק, שמשמעותו המעשית היא כי בהיעדר סריקת חומרי החקירה לא ניתן יהיה להעמידם לעיון ההגנה כמצוות הוראות סעיף 74(א)(1) רישא לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן - החסד"פ). בנסיבות אלה, כך הטענה, על המאשימה לסרוק את מלוא חומר החקירה על-מנת שההגנה תוכל לעיין בו הלכה למעשה.

7. ההגנה הוסיפה וציינה את העלות הגבוהה של הסריקה, הנדרשת בפרשה דנא, עלות שלשיטתה אין זה מוצדק להטיל על הנאשמים. כמו כן הפנתה ההגנה לפסיקה, הקובעת כי ראוי לה למאשימה לנקוט בנדיבות בכל הקשור ליישום זכות העיון של הנאשם, בפרט כאשר מדובר בתיקים רחבי היקף. יתר על כן: בפועל לא אחת נוהגת המאשימה, מיזמתה, לסרוק את מלוא חומר החקירה בתיקים רבי היקף ולהעמידו באופן זה לעיון ההגנה. אין אפוא כל הצדקה להימנעותה מלעשות כן בפרשה דנא.

8. ב"כ המאשימה התנגדה לבקשה, תוך הפנייה לעניין **אלגמיל** בו נתקבלה עמדת המדינה לפיה דין הוא שאין על המדינה לשאת בעלות העתקת חומר החקירה לטובת נאשמים. בעניין **אלגמיל** אמנם נקבע כי בית המשפט רשאי לסטות מכלל זה, אך זאת רק במקרים חריגים ובנסיבות מיוחדות (ר' שם, בפסקה ל"א), שאין מתקיימות בפרשה זו.

9. ב"כ המאשימה אישרה את טענות הסניגורים, שקיימים מקרים בהם המאשימה סורקת את מלוא חומר החקירה, אך לטענתה מדובר במקרים בהם המאשימה סורקת את החומר לצרכיה, על פי שיקול דעתה, ולא לצרכי ההגנה. עם זאת ציינה ב"כ המאשימה, כי המאשימה מוכנה להשתתף בעלויות הסריקה, עבור העותק שיוכן בשבילה, כצד לתיק.

ג. דין והכרעה:

10. אין ולא יכולה להיות מחלוקת אודות חשיבותה של זכות העיון במלוא חומר החקירה, המוקנית לנאשם בהליך הפלילי. זכות זו נגזרת מזכות היסוד של כל נאשם להליך הוגן ואין עליה עוררין. מכוח זכות העיון בחומר החקירה גם נובעת הזכות להעתיק את חומר החקירה, ושתי הזכויות כאחת עוגנו בהוראות החסד"פ.

11. דא עקא, שהוראות הדין בעניינים אלה - המצויות בסעיף 74(א)(1) רישא לחסד"פ - הן בנות למעלה מיובל שנים ונקבעו עוד בנוסח המקורי של החסד"פ, שנחקק בשנת 1965. כמעט אין צריך לומר, שמאז חקיקת הוראות אלה חלו התפתחויות משמעותיות הן בכל הקשור להיקף חומר החקירה שנאסף בתיקים פליליים, שגדל מאוד, והן בכל הקשור ליכולות הטכנולוגיות להעתקת חומר חקירה, בעיקר באמצעים דיגיטליים.
12. יתר על כן, בשנים האחרונות הולך וגובר השימוש, במסגרת מערכת המשפט, בטכנולוגיות סריקת מסמכים, שיש להן יתרונות רבים:
ראשית, עלות העתקת מסמכים סרוקים היא אפסית, וזאת בין אם מדובר במסמך אחד ובין אם מדובר - כבענייננו - באלפים רבים של מסמכים.
שנית, לא זו בלבד שעלות אחסנתם של מסמכים סרוקים זולה בהרבה בהשוואה למסמכים פיזיים, אלא שגם בטיחות אחסנת המסמכים ושמירתם מפני אובדן, השמדה ואף גניבה, טובה במידה ניכרת.
שלישית, כאשר מדובר במסמכים סרוקים, היכולת למיין המסמכים ולחיפוש בהם טובה ויעילה בהרבה בהשוואה למסמכים פיזיים, בפרט עם ההתקדמות המתמדת בטכנולוגיות הסריקה, והדבר חשוב במיוחד בתיקים רבי היקף.
ורביעית, טכנולוגיות סריקת מסמכים הן ידידותיות לסביבה, שכן הן מונעות צורך בצילום מסמכים, והדבר משמעותי במיוחד בתיקים רבי היקף ורבי נאשמים, כבענייננו.
13. כבר לפני למעלה מעשור החלה, במערכת בתי המשפט, הטמעת מערכת "נט המשפט", המבוססת על מסמכים סרוקים בלבד, ובהתאם אף נערכו שינויי חקיקה (ר' במיוחד תקנה 3 ותקנה 5 לתקנות בתי המשפט (מזכירות בבתי משפט ובבתי דין לעבודה), תשס"ה-2004). בנוסף, לאחרונה נקבעה חובה כללית על בעל דין, בהליך אזרחי, למסירת מסמכים לעיון הצד שכנגד כשהם כבר סרוקים, אלא "**אם לא ניתן למוסרם כשהם סרוקים**" (ר' בהוראות תקנה 58(א) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018, האמורות להיכנס לתוקף בעוד פחות משנה).
14. גם במישור הפלילי השימוש במסמכים סרוקים הולך ומתרחב. כאמור, כפי שטענו ב"כ הנאשמים, לא אחת המאשימה עצמה דואגת לסריקת מלוא חומר החקירה ומעבירה להגנה העתק דיגיטלי מהחומר הסרוק, בד בבד עם הגשת כתב האישום. ניתן אף להניח, על רקע יתרונות סריקת חומרי החקירה כפי שפורטו לעיל, שבעתיד הלא רחוק כל רשויות החקירה יעברו לשימוש בטכנולוגיות סריקה או במסמכים אלקטרוניים; כך שממילא כל הסוגייה תתייתר. בנסיבות אלה, ראוי אפוא שהמאשימה תקדים ותיטול על עצמה כבר עתה את האחריות לסריקת כל חומרי החקירה, בתיקים פליליים שהיא מגישה, וזאת גם בטרם קביעת חובה כללית בדין לעשות כן (כפי שכאמור כבר נעשה במישור האזרחי, כאשר החובה האזרחית חלה כמובן גם על המדינה בהיותה בעלת דין במישור זה).
15. יחד עם זאת, הוראות הדין לעת הזו הן ברורות ומטילות את ההיבטים הכלכליים של העתקת חומר החקירה על ההגנה, וזאת כפי שנקבע בפסק הדין בעניין **אלגמיל** (בפסקה כ"ט ואילך). אמנם באותו עניין גם נקבע כי קיימת לבית המשפט סמכות להורות למאשימה להעתיק (או לסרוק) את חומרי החקירה לטובת הנאשמים - מכוח הוראות סעיף 3 או סעיף 19(ב) לחסד"פ - אך זאת רק במקרים חריגים (שפורטו שם, בפסקה ל"א). עמדת ההגנה - שלפיה מעצם העובדה שמדובר בחומר חקירה בהיקף עצום, שעלות העתקתו או סריקתו היא גבוהה ביותר, ניתן לגזור חובה של המאשימה לסרוק את

חומר החקירה - נדחתה.

16. יתר על כן, מפסק הדין בעניין **אלגמיל** עולה, כי כאשר מדובר בנאשמים המיוצגים מטעם הסניגוריה הציבורית, כך שממילא עלות הצילום או הסריקה היא על המדינה, אין עניין לבית המשפט להתערב בקביעה אם המימון ייעשה באמצעות המאשימה או באמצעות הסניגוריה הציבורית. בית המשפט העליון אף הציע, בהקשר זה, תיקון חקיקה שיסמך דווקא את הסניגוריה הציבורית להשתתפות בהוצאות ההעתקה גם של נאשמים שייצוגם אינו נעשה באמצעותה (ר' שם, בפסקה ל"ב).

17. יוטעם, כי בעניין **אלגמיל** חלק ניכר מהנאשמים יוצגו על-ידי הסניגוריה הציבורית - כאשר בענייננו מדובר במרבית הנאשמים - ובסופו של דבר הורה בית המשפט שהמאשימה תסרוק את מלוא חומר החקירה ועלות הסריקה תחולק בשווה בין הנאשמים דשם (שם, בפסקה ל"ג). בענייננו מדובר אמנם בעלות כפולה מזו בה דובר בעניין **אלגמיל**, אך גם במספר נאשמים רב יותר, כך כשעלות הסריקה - כאשר כאמור המאשימה הסכימה גם היא להשתתף בה כצד - תהא דומה למדי לעלות שם, שלגביה נקבע כי אינה בלתי סבירה.

ד. סוף דבר:

18. בדיון האחרון (בתיק המקביל) הציע ב"כ המאשימה, בהגנותו ומטעמי יעילות, כי המאשימה תסרוק את מלוא חומר החקירה בתיק, כאשר הנאשמים ישפו את המאשימה על הוצאותיה בכפוף להחלטת בית המשפט. ב"כ הנאשמים לא הגיבו לבקשה זו. מכל מקום, נוכח כל האמור עד כאן אני דוחה את הבקשה ובד בבד מורה לב"כ המאשימה לדאוג לסריקת מלוא חומר החקירה בתיק זה, בהקדם האפשרי. הוצאות הסריקה יחולקו בשווה בין כל הנאשמים בשני התיקים, בתוספת המדינה כ"צד" נוסף (בסך הכל 13 צדדים).

19. ככל שמי מהנאשמים, שאינם מיוצגים על-ידי הסניגוריה הציבורית, יעלה טענות להנחת דעת המאשימה בדבר קושי כלכלי להשתתף בעלות הסריקה, המאשימה נדרשת לנהוג בהתאם לדרך שהוצעה בעניין **אלגמיל** ולשקול את האפשרות לשאת בעלות של הנאשם המדובר (ר' שם, בסיפא לפסקה ל"ג). במידת הצורך, מחלוקת בעניין זה תובא להכרעת בית המשפט.

20. נקבע בזה דיון נוסף לפניי, בתיק זה, ליום 27.1.19 בשעה 13:00, ובתיק המקביל (ת.פ. 31566-10-17 **מדינת ישראל נ' אסתרזון ואח'**), ליום 27.1.19 בשעה 13:30.

כל הנאשמים מזהירים בחובת התייצבותם.

המזכירות תמציא החלטה זו לב"כ כל הצדדים הן בתיק זה והן בת.פ. 31566-10-17 **מדינת ישראל נ' אסתרזון ואח'**.

ניתנה היום, ל' חשוון תשע"ט, 08 נובמבר 2018, בהעדר הצדדים.